רואים מל"מ

איגרת המידע של המרכז הממלכתי להנצחה, למורשת ולמחקרי מודיעין

גיליון מס' 89, ניסן תשפ"ו, מרץ 2026 • העורכת: יוכי ארליך • עורכת לשון: נאוה לכיש

משולחן המנכ"ל

בני המשפחות השכולות וחברי המל"מ היקרים,

שנת העבודה 2026 החלה כאשר המציאות באזורינו מורכבת ומאתגרת.

מצב הלחימה הסתיים בהפסקת אש בגזרות השונות שמופרת לסירוגין בגזרת עזה ובלבנון מול החיזבאללה. ב-28 בפברואר 2026 החל מבצע "שאגת הארי"- מבצע צבאי משולב של ארצות הברית וישראל כנגד איראן ובהמשך כנגד החיזבאללה בלבנון. במערכה זו בולט שיתוף הפעולה האסטרטגי והצבאי של ארה"ב וישראל. במהלך המבצע נפגע העורף הישראלי בכלל הגזרות. ליבנו עם אזרחי ישראל, נחזק את צה"ל ואת מפקדיו וכן את חברינו בקהילת המודיעין שמלווים את המבצע במודיעין איכותי ומדויק. נשתתף בצער המשפחות שאיבדו את יקיריהם ונאחל החלמה מהירה לפצועים.

בעקבות המבצע, נסגר אתר המרכז הממלכתי להנצחה, למורשת ולמחקרי מודיעין (מל"מ) לפעילות ולביקורים, וכולי תקווה שנחזור בהקדם לפעילות המתוכננת באתר. השנה החדשה החלה עם ועד מנהל חדש, אני מאחל לחברי הוועד בהצלחה וכולי תקווה לשיתוף פעולה פורה בהמשך. עם כניסת הוועד החדש הוקמו ועדות המשנה שמרביתן כבר הספיקו להתארגן עם תוכנית העבודה לשנה החדשה, אולם מבצע "שאגת הארי" משפיע על המשך הפעילות בעת הזו.

כמות הביקורים במל"מ גדלה והתרחבה עד המלחמה הן ע"י בתי הספר, מפקדים וחיילים, קבוצות של חברי קהילת המודיעין וכן מבקרים מהארץ ומחו"ל. תצוגת "השיבה באוקטובר" מושכת קהל מבקרים רב וכן מרכז המבקרים החדש. באמצע חודש פברואר החל שיפוץ במבוך ההנצחה שיימשך כמספר חודשים, והוא יהיה סגור לביקורים. ניתן יהיה לבקר באוהל-שם בתיאום מסודר.

במהלך התקופה התקיימו במל"מ גם מספר כנסים ואירועים. יום העיון בנושא ההתרעה שתוכנן לחודש מרץ נדחה בעקבות המבצע ל-27 באפריל 2026. פעילות מכוני המחקר נמשכת, וכתב העת של המרכז למורשת המודיעין - מבט מל"מ גיליון 102 - יצא לאור בחודש פברואר. אגרת המידע של המל"מ "רואים מל"מ" המופצת באינטרנט מעדכנת בנוגע לפעילות במרכז, ושידורי זומל"מ נמשכים כסדרם וזוכים לצופים רבים בהובלתה המסורה של יוכי ארליך.

ברצוני לחזק את בני המשפחות השכולות, חברי המל"מ ועמותות קהילת המודיעין, צוות המתנדבים הנפלא שלנו ולכל צוות המל"מ **בימים קשים אלה ולאחל לכולנו ימים טובים יותר ורק בשורות טובות.**

בברכה,
תא"ל (מיל') יובל חלמיש, מנכ"ל המל"מ

זומל"מ

המל"מ המשיך לקיים שידורים מקוונים בזום בשיתוף מ.ת.ג בסוגיות הקשורות בסדר הקדימויות הלאומי שלנו. בכל יום ראשון (מאז אוקטובר 2020) למעלה מ-1,000 אישה ואיש השתתפו בד"כ בשידורים בשידור חי. מרכזת ומנחה: **יוכי ארליך**.
להלן רשימת הנושאים שהוצגו:

- **אסון צור הראשון (11.11.1982) - לקחים רלוונטיים לימינו.** הרצה: אלוף (מיל') אמיר אבולעפיה שעמד בראש "ועדת חקירה משלימה" שהוקמה ב-2023 לבדוק שוב את ממצאי אסון צור הראשון. קודם לכן כיהן כראש אגף התכנון בצה"ל. (14.12.2025).
- **בין קולות מלחמה לקולות מחאה: אירן בפתח 2026.** הרצה: ד"ר רז צימט, ראש תוכנית אירן והציר השיעי במכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS) וחוקר במרכז אליאנס ללימודים אירניים באוניברסיטת תל אביב ובמרכז המידע למודיעין ולטרור ע"ש אלוף מאיר עמית במל"מ. (4.1.2026)
- **נשים עם קנה בנות בצרית.** הרצתה: טל שניידר, כתבת מדינית ופוליטית "זמן ישראל" ומחברת הספר "נשים עם קנה בנות בצריח", על הנשים הלוחמות של ה-7 באוקטובר. (11.1.2026).
- **המלחמה: סיכום עד כאן ולקחים ראשוניים.** הרצה: אלוף (מיל') יעקב עמידרור. בעבר ראש המל"ל וראש חטיבת המחקר באמ"ן. (18.1.2026).
- **היום שאחרי כבר כאן: עזה ואנחנו - לאן הולכים?** הרצה: ג'קי חוגי, גלי צה"ל (25.1.2026).

המשך בעמוד 2

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 | דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

דבר העורכת

קוראים יקרים,

גיליונות רואים מל"מ יכולים לסייע לנו כמו סקר בדיקות רפואיות. שלל נתונים משקפים את תמונת המצב הכללי. המצב סוער והדופק עולה. גם גיליון זה בודק את רכיבי הסערה הנוכחית, והיא אכן מהדרמטיות בתולדות האזור ומדינתנו.

והנה תוך כדי עריכה, עולה ובולטת לי השאלה הבאה: איפה מצרים? היא מוזכרת בגיליון תוך כדי דיון על תימן, על יהדות מצרים בשנות החמישים, ועוד פה ושם בשוליים. הבה נזכור כי מצרים היא החשובה והגדולה במדינות ערב, החזקה והמשמעותית מכל בחינה. היא גם הייתה אויבתנו המסוכנת ביותר ממלחמת העצמאות עד אסוננו במלחמת יום כיפור 1973. והנה עתה, בשיא המערכה הכל-אזורית הנוכחית היא נפקדת משורות מבקשי נפשנו. היא תורמת לביטחון ישראל, ואף שבלי חמדה מקיימת יחסים דיפלומטיים וקשרים של שיתוף פעולה חשובים במיוחד בתחום הביטחוני מודיעיני.

הסכמי השלום עם מצרים קיימים כבר קרוב לארבעים שנה ויש האומרים כי הם אבן יסוד בתולדות המפעל הציוני. כדאי מאוד לשוב ולהזכיר זאת. הם פרי המעבר הנכון ממלחמות לדיפלומטיה, המוצא הרצוי מכל קונפליקט ואולי אף הבלתי נמנע. סאדאת, בגין, וקיסינג'ר ידעו את המלאכה. ההיסטוריה מחפשת להם יורשים. אומנם אנו בעיצומה של המלחמה שהחלה ב-7 באוקטובר 2023 אך אין ספק שאנחנו כבר נתונים במזרח תיכון חדש. הנבואה ניתנה לשוטים אבל יש מקום לשאת תפילה: מי ייתן לנו שירת המנונים על מדשאת הבית הלבן במקום שירת הסירנה.

קריאה מעשירה ומעניינת!

קריאה מעשירה ומועילה,

יוכי ארליך

עורכת רואים מל"מ, ראש ועדת גיוס ופעילות חברים בוועד המנהל

נפטר תא"ל עמית סער ז"ל

צילום: דו"צ

מפקדי צה"ל וחייליו מרכינים ראש במותו של תא"ל עמית סער.

ביום 1 בינואר 2026 נפטר תא"ל עמית סער לאחר מאבק ממושך במחלה קשה.

סער ז"ל כיהן כראש חטיבת המחקר באגף המודיעין בין אוקטובר 2020 לאפריל 2024, שירת בתפקיד במהלך טבח ה-7 באוקטובר וסיים את תפקידו בעקבות אבחנה רפואית שחייבה טיפול מיידי. ראש המטה הכללי, רא"ל אייל זמיר, פורום המטה הכללי של צה"ל, מפקדי צה"ל וחייליו, מרכינים ראש עם מותו ומוקירים את פועלו רב השנים ואת עשייתו הרבה למען ביטחון אזרחי מדינת ישראל.

"צה"ל כולו מרכין ראש וכואב את לכתו של תא"ל עמית סער ז"ל", אמר הרמטכ"ל, "עמית היה קצין ומפקד מן המעלה הראשונה, מפקד ההולך לפני אנשיו ובעל תחושת שליחות עמוקה ומחויבות לביטחון מדינת ישראל. אנו מוקירים את תרומתו רבת השנים לאגף המודיעין ולמערכת הביטחון. יהי זכרו ברוך".

אתר דובר צה"ל

המשך מעמוד 1

זומל"מ

Mute Stop Video

- **עשינו עסק: העסק הביש כאירוע דגל בלמידה והכשרה בתחום המודיעין.** פתיחה - פרופ' **נחם אילן**, יו"ר קרן קדושי קהיר; מקרי בוחן היסטוריים כרכיב משמעותי בהכשרת קציני מודיעין - אל"מ (מיל') **שרון מאיו**, מפקד קורס קמ"נים לשעבר; מקרי בוחן היסטוריים בלימודי מודיעין באקדמיה - ד"ר **נתנאל פלמר**, המחלקה ללימודי המזרח התיכון, אוניברסיטת בר אילן. (1.2.2026). ראה פירוט של האירוע בעמ' 10.
- **תימן ומהפכת החות'ים: ממצודת הרים לטרור שיעי.** הרצה: פרופ' **חגי ארליך**. היסטוריון, אוניברסיטת תל אביב. (8.2.2026)
- **הדרך ל-7 באוקטובר 2023: מבט מבחוץ - הגלוי, ומבט מבפנים - הנסתר, מסמכי שלל.** הרצה: אל"מ (מיל') **שלמה מופז**, ראש מרכז המידע למודיעין ולטרור ע"ש מאיר עמית במרכז הממלכתי להנצחה, למורשת ולמחקרי מודיעין (מל"מ). (15.2.2026).
- **הגישה העסקית-כוחנית של הנשיא טראמפ למזרח התיכון.** הרצה: ד"ר סא"ל (בדימוס) **שי הר-צבי**, חוקר בכיר במכון למדיניות ואסטרטגיה באוניברסיטת רייכמן. בעבר ראש זירה בחטיבת המחקר באמ"ן. (22.2.2026).
- **איראן על רקע "שאגת הארי".** הרצה: תא"ל (מיל') **יוסי קופרווסר**, ראש המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין במל"מ, בעבר ראש חטיבת המחקר באמ"ן. (1.3.2026)
- **האם תורכיה של ארדואן מחליפה את איראן?** הרצה: ד"ר **חי איתן כהן ינרוג'ק**, חוקר תורכיה במרכז דיין באוניברסיטת תל אביב ומכון ירושלים לאסטרטגיה ולביטחון. (8.3.2026)
- **מלחמת איראן השנייה - האם מזרח תיכון חדש?** הרצה: תא"ל (מיל') ד"ר **אמנון סופרין**. עמית מחקר ומרצה באוניברסיטת רייכמן. בעבר ראש אגף מודיעין במוסד. (15.3.2026)

להלן נביא לקט נבחר של תמצית ההרצאות שניתנו במסגרת המגזין. ניתן לצפות בהקלטות באתר מ.ת.ג - www.meteg.co.il.

זומל"מ Mute Stop Video Security Participants Share Screen Chat Record Reactions End

מלחמת איראן השנייה - האם מזרח תיכון חדש?

אמנון סופרין

שמונה חודשים לאחר מבצע "עם כלביא", העימות הישיר הראשון בין ישראל למשטר האיראני על אדמת איראן, יצאו צה"ל וכוחות אמריקאים בפיקוד מפקד פיקוד המרכז של צבא ארה"ב (CENTCOM), אדמירל קופר, למתקפה על איראן ב-28 בפברואר 2026. המטרות שהוגדרו למבצע זה היו: השמדת תוכנית הגרעין האיראנית; פגיעה קשה ביכולות תעשיית הטילים הבליסטיים ושיגורן מאיראן; ולהביא לפגיעה יסודית במשטר האיראני ולהכשיר את הקרקע לעם האיראני להפילו.

מלחמה זו, "מלחמת איראן השנייה" אינה מתמקדת אך ורק "במגרש" האיראני, היא מקיפה חלקים גדולים במזרח התיכון (ואף מעבר לו). במכת הפתיחה של המלחמה נהרג מנהיגה של איראן משנת 1989 עלי ח'אמנאי, ויחד עימו נהרגו בכירים נוספים, בהם שר ההגנה, רמטכ"ל הצבא ומפקד "משמרות המהפכה".

בשלב הראשון ניהלה את הלחימה מועצה מצומצמת. מוג'תבא ח'אמנאי, בנו של המנהיג העליון נבחר ע"י "מועצת המומחים" כמנהיגה הבא של איראן. הבחירה בו, איש דת במעמד נמוך יחסית, מסמלת רצון להמשיך את "הקו הניצי" באיראן, אשר יישען יותר על כוחם הצבאי והכלכלי של "משמרות המהפכה", וימשיך להפגין עמדות קיצוניות בכל הנדרש לקשרים עם המערב.

עם מותו של ח'אמנאי מיקם עלי לאריג'אני, מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי ואיש אמונו של המנהיג ח'אמנאי במשך שנים, את עצמו כדמות המפתח במשטר. הוא אחראי על תיאום התגובות המורכב, הצבאי והפוליטי, לאיום על גופי השלטון השונים – כולל הירי על המדינות הערביות השכנות (חוסל ב-17 במרץ 2026).

המשטר האיראני החל מתחילת המלחמה לתקוף את המדינות השכנות. המניעים לכך היו:

- ריכוז מוצבים, בסיסים ומערכות אמריקאיות לקראת ההתקפה באיראן: בירדן, בסעודיה, בקטאר, בכוויית, ובטורקיה. בנוסף, בוצעו שתי תקיפות לעבר בסיסים בריטיים בקפריסין.
- מדינות אשר לטענת האיראנים מאפשרות לישראל לפעול משטחן: בחריין, איחוד האמירויות ואזרבייג'ן.
- פגיעה במתקני נפט וגז במדינות השכנות, במטרה להפעיל באמצעות מדינות אלו לחץ על הממשל האמריקאי להפסיק את הלחימה.

איראן הודיעה על חסימת מיצרי הורמוז, בהם עוברת כחמישית מאספקת הנפט והגז העולמית, ועל פגיעה בכל כלי שייט שינסה לעבור במיצרים. בעקבות זאת הפחיתו מדינות המפרץ את הפקת הנפט, עקב בעיות אחסון. המחסור שנוצר גרם לעלייה במחיר הנפט: ממחיר של 71 דולר לחבית בסוף פברואר 2026 ל-100 דולר לחבית ב-15 במרץ 2026. בתגובה, תקף כוח אווירי אמריקאי מתקנים צבאיים באי חארג', המצוי כ-25 ק"מ מחופי איראן וממנו מתבצע ייצוא הנפט. מזכיר המלחמה האמריקאי הודיע כי הוא שולח לאזור כ- 2,000 נחתים - איום למשטר באיראן על אפשרות כיבוש האי ופגיעה קשה ביכולת הייצוא שלו.

לצד איראן נלחמים גם ארגון "חיזבאללה" אשר החל לשגר רקטות ומל"טים תוקפים לישראל (ליל 1-2 במרץ) והגביר את התקיפות; המיליציות הפרו-איראניות בעיראק המשגרות רקטות ומל"טים לעבר מתקנים אמריקאים בעיראק, אך גם לעבר יעדים בירדן ובסעודיה. החות'ים מתימן עדיין לא הצטרפו ללחימה, אך ככל הנראה עושים הכנות להשתתף אף הם.

מה הושג עד כה:

- ככל הנראה, הושמד חלק ממשגרי הטק"ק באיראן. ההערכה היא שכעת נותרו כ-100-150 משגרים פעילים, ולמעלה מ-1,000 טילים בליסטיים.
- נפגעו אתרי אחסנת טילים, הותקפו מתקני תעשייה ביטחונית לייצור טילים, מל"טים ורכיבים נוספים ואותרו בהם פגיעות משמעותיות.
- באשר לגרעין - הותקפו, שוב אתרי הגרעין המוכרים, הפגיעות מדויקות ונגרם נזק משמעותי לאתרים אלו. עם זאת, באזור אספהאן מצוי מאגר של כ-450 ק"ג של אורניום מועשר לרמה של 60%. מאגר זה, המהווה חלק מרכזי בפרויקט הגרעין, קבור מתחת לאדמה.
- למרות התקיפות המסיביות, המשטר באיראן עדיין יציב. המודיעין האמריקאי הערין (על פי Reuters, 11 במרץ) שהמשטר מתפקד ואין הם רואים סיכוי לנפילתו בזמן הקרוב.

האמנם מזרח תיכון חדש?

- נראה שהלחימה באיראן תסתיים בהישגים בתחום הגרעין והטק"ק, כנראה ללא הפלת המשטר הנוכחי והחלפתו בעת הזאת. עם זאת, המשטר יהיה מוחלש ויידרש להתמודד עם בעיות הכלכלה והשמירה על שרידותו.
- במצב זה יפעל המשטר לשקם חלק מיכולותיו, ייתכן בסיוע רוסי-סיני, ובתוך מספר שנים יכול להוות מחדש אתגר לישראל.
- באשר ל"חיזבאללה" - ישראל וממשלת לבנון ינסו לצמצם את כוחו הצבאי. כל עוד איראן מוחלשת יתמקד הארגון בבניית יכולותיו. מבצע קרקעי בלבנון לא יביא ל"דחיקתו" מאדמת לבנון, אך יפגע ביכולותיו ויחליש את כוחו הצבאי. הסדר או הסכם מדיני בין ישראל ללבנון יחליש עוד יותר את כוחו של "חיזבאללה" בזירה הלבנונית.
- לגבי החות'ים ימשיכו להוות אתגר לממשלת תימן (עדן) ולהגביר את הקרע בין השבטים, ועל פי החלטתם להפריע לשייט בים האדום לעבר ישראל.
- המיליציות הפרו-איראניות בעיראק תיחלשנה. הן עשויות לספוג מתקפה אמריקאית, אך תמשכנה להוות חלק מהציר השיעי , יחד עם החות'ים.
- הציר הסוני , אשר ינסה להפוך לדומיננטי, כמשקל נגדי לציר השיעי הנחלש, יהווה אתגר חדש לישראל שתידרש לגבש מולו אסטרטגיה מתאימה.
- לא ברור מי וכיצד יפרק את חמא"ס מנשקו בעזה, וכמה זמן יימשך תהליך זה. ישראל עלולה להידרש לבצע פעולות צבאיות לצורך כך.

הגישה העסקית-כוחנית של הנשיא טראמפ

שי הר-צבי

מאז חזרתו של הנשיא טראמפ לכהונה שנייה, ניכרות התמורות שהתחוללו בזירה הבינלאומית בכלל ובמזרח התיכון בפרט, כתוצאה ישירה מתפיסת עולמו, ממדיניותו ומהתנהלותו העסקית-כוחנית. זו נועדה לחלץ את ההישגים הטובים ביותר באמצעות איומים או אף שימוש בפועל בכלל העוצמות המדיניות, הצבאיות, הטכנולוגיות והכלכליות של ארה"ב.

התנהלות זו באה לידי ביטוי הלכה למעשה בהסכם לסיום המלחמה בעזה ולהחזרת כל החטופים, כמו גם ביחסו של טראמפ למשבר עם איראן. מצד אחד, טראמפ ניסה ערב המלחמה לקדם עסקת גרעין חדשה, ואף אפשר לשליח המיוחד וויטקוף ולחתנו קושנר לנהל מספר סבבי מו"מ עם איראן. מהצד האחר, משהתחוור כי העמדה הקיצונית הבלתי מתפשרת של המשטר האיראני אינה מאפשרת זאת, טראמפ הורה על פתיחת המבצע הצבאי, שהינו חסר תקדים בעומק שיתוף הפעולה והתיאום המדיני, הביטחוני והצבאי בין ישראל לארה"ב.

הנחישות של טראמפ לפגוע משמעותית בפרויקט הגרעין ובמערכי הטילים של איראן מתבטאת בהחלטה לצאת למבצע. זאת, בניגוד להבטחותיו לסיים מלחמות ולמרות תמיכה ציבורית נמוכה ביותר ערב המלחמה (27-30 אחוזים בלבד). לכך ניתן להוסיף את הטראומות של הציבור האמריקאי מהמלחמות בעיראק ובאפגניסטאן, והחשש מהישאבות למערכה ממושכת שתגבה מחירים יקרים בחיי אדם ואף תוביל לעלייה חדה במחירי הנפט.

משורת ההתבטאויות של טראמפ, עולה הרושם כי הוא מניח את היסודות לסיום המלחמה בשבועות הקרובים, על בסיס ההישגים הצבאיים, שכבר עתה הוא מגדירם כניצחון - השמדת

המשך בעמוד 5

איראן על רקע "שאגת הארי"

יוסי קופרווסר

הדרך למלחמת "שאגת הארי" התחילה במתקפת ה-7 באוקטובר, שהמחישה את חומרת האיום שאיראן יצרה על ישראל באמצעות שלוחיה ויכולותיה האסטרטגיות בתחומי הגרעין והטילים הבליסטיים. לאור זאת, ישראל נחלצה למאמץ להחליש את הציר האיראני, ולבנות ארכיטקטורה אזורית חדשה שבמרכזה ציר ישראלי אמריקאי. מהלך זה מורכב ממספר פרקים, כולל מבצע "עם כלביא", שהתמקד בפגיעה ביכולת של איראן לייצר נשק גרעיני ואלפי טילים ארוכי טווח. האיראנים לא עשו רבות לשיקום תוכנית הגרעין והתמקדו בשיקום מערך הטילים, באופן שחייב פעולה לפגיעה נוספת ביכולות האיראניות.

בנוסף נוכח המצוקה הכלכלית, שנגרמה בחלקה עקב החמרת הסנקציות הבינ"ל, התחוללה המחאה הציבורית הנרחבת באיראן שקראה להחלפת המשטר. הדבר נתפס כהזדמנות ונשיא ארה"ב טראמפ קבע שהעזרה בדרך ובכך חייב את עצמו לפעולה, בפרט לאחר הטבח של המשטר במפגינים. לצורך זה ריכזו האמריקאים כוח צבאי עצום שנוכחותו יצרה הזדמנות להפעלתו, אך גם הזדמנות להפעלת לחץ על איראן לוותר על תוכנית הגרעין. לאחר שאיראן דחתה הצעה זו, מתוך הבנה שקבלתה מאיימת על המשטר והערכה שהניסיון להפיל את המשטר במהלך צבאי ייכשל, היה ברור לטראמפ כי אין מנוס מפעולה צבאית.

במקביל, בשורת פגישות בדרגים בכירים התקדם התיאום המדיני, המבצעי והמודיעיני בין ישראל לארה"ב והגיע לרמות חסרות תקדים. לבסוף העיתוי למהלך הפתיחה נקבע על פי הזדמנות מודיעינית שהצביעה על האפשרות לפגוע במנהיג העליון, ח'אמנאי וברבים מיועציו הקרובים.

למרות שישראל וארה"ב ריכזו כוח עצום, יהיה צורך בזמן ממושך כדי להשיג את יעדי המבצע - סיכול מאמצי איראן להצטייד ביכולות אסטרטגיות (גרעין וטילים) והכשרת הקרקע לעם האיראני לתפוס את השלטון, באמצעות פגיעה בבכירי המשטר ובמשענות הביטחון שלו. בינתיים, למרות המהלומות שספג, המשטר האיראני ממשיך לתפקד: הוא ממלא את השורות, תוקף את מדינות האזור כדי שיבקשו מארה"ב לעצור את המתקפה, מאיים לחסום את מיצרי הורמוז וכמובן תוקף את ישראל ואת הכוחות האמריקאיים באזור.

שאלות רבות מלוות את המהלך המשותף: האם התיאום הישראלי-אמריקאי יימשך, מה יקרה ביום שאחרי אם אכן ייפול המשטר, האם האופוזיציה האיראנית תוכל לתפוס את השלטון ולייצר יציבות. מבחינת ישראל, כל חלופה למשטר טובה יותר מהמצב הנוכחי. לעומת זאת, הישארות המשטר על כנו היא תוצאה מסוכנת. מנגד, משטר פרו מערבי בטהראן יכול להוביל לסדר אזורי חדש ועתיר הזדמנויות לישראל.

המשך מעמוד 4

הגישה העסקית-כוחנית של הנשיא טראמפ

הצי האיראני, פגיעה משמעותית ביכולות הבליסטיות ובתפקוד של חיל האוויר האיראני, ושלילת היכולת של איראן להתקדם להשגת נשק גרעיני. בה בעת, טראמפ מגלה זהירות מלהצהיר על חילופי המשטר כמטרה מוצהרת, אך בולטים המאמצים המשותפים עם ישראל להחליש את מנגנוני ביטחון הפנים באיראן, בניסיון לייצר את התנאים להתקוממות עממית נרחבת.

בשעת כתיבת המאמר עדין לא ברור מתי ואיך המלחמה תסתיים. אולם באשר לאפשרות לחזרה למו"מ, קשה להניח שהמשטר האיראני הקיצוני, בהנהגת מוג'תבא ח'אמנאי ומשמרות המהפכה, יהיה נכון להסכים לתנאים הנוקשים של טראמפ, שבבסיסם אפס העשרת אורניום והוצאת כל האורניום המועשר ל-60% מחוץ לאיראן, שכן משמעות הדבר היא למעשה כניעה פומבית.

בהיבט האזורי הרחב, סביר כי בתום המערכה באיראן, טראמפ ימשיך במגמת העמקת הקשרים הבילטראליים עם מדינות המפרץ, באופן העלול להציב אתגרים ליתרון האיכותי של צה"ל. כזכור עוד בשלהי השנה שעברה, טראמפ הביע נכונות למכור לסעודיה ולתורכיה את מטוס הקרב המתקדם F35.

במקביל, הוא יישאף להחיות את החזון ההסדרי שלו במזרח התיכון, שבמרכזו ביסוס הדומיננטיות של ארה"ב באזור, כולל הרחבת הסכמי אברהם וקידום הסכם נורמליזציה היסטורי ופורץ דרך בין ישראל לסעודיה, ואולי גם עם לבנון וסוריה.

במישור הגלובאלי, דומה כי טראמפ מבין כי לתוצאות המלחמה יהיו הקרנות ישירות על מעמדה ודימויה של ארה"ב, כמו גם על התחרות עם סין. לכך חשיבות מיוחדת, בין היתר, לקראת הביקור המתוכנן שלו בסין בשלהי חודש מרץ. לצד זאת, הנכונות לאפשר מכירת נפט רוסי למשך 30 יום כחלק מהמאמצים לרסן את עליית המחירים, עשויה לשקף תפיסה רחבה יותר, שרואה ברוסיה שותף אפשרי בעיצוב המערכת הגלובאלית החדשה.

בשורה התחתונה, טראמפ פועל לעצב מערכת גלובאלית ומזרח תיכונית חדשה, תוך נכונות להשתמש בכל העוצמות של ארה"ב. לישראל יש הזדמנות במהלך שלוש השנים שנותרו לכהונתו של טראמפ להעמיק עוד יותר את הברית ואת היחסים המיוחדים בין המדינות. לכך יש חשיבות מיוחדת נוכח האפשרות שכל נשיא שיבוא אחריו עלול לגלות גישה מסויגת יותר באשר לעומק שיתופי הפעולה עם ישראל ולהיקפם.

תימן: ממצודת הרים לטרור שיעי

חגי ארליך

כדי להבין את תימן כיום ואת מקומה ב"ציר הרשע" והטרור השיעי, יש להתוודע להיסטוריה ארוכה. ליבה של תימן הוא מצודת ההרים המשתרעת כללית מצנעא צפונה לעבר מחוז סעדה. אזור פורה ושבור טופוגרפית, עתיר שבטים שהגנו על מצודתם המבודדת, כך שאיש לא כבש אותה. לא הרומאים, לא העות'מאנים, לא המצרים לדורותיהם, לא הסעודים ולא האמריקאים. בני ההר השכילו לשמור על ההגמוניה במרחב דוברי הערבית-תימנית, ועשו כך תוך דבקות בשלושה מוסדות - האמאמים התימניים כמתווכים בין השבטים; צמרת דתית של צאצאי הנביא מוחמד; ושמירה על סוג ייחודי של שיעה, הזיידיה. פרשנות גמישה ופרגמטית של האסלאם השיעי. תימן של הצפון במצודת ההר נאבקה לשמר את זהותה השבטית, הדתית והעדתית גם מול דרום תימן (עדן) אשר על שטחי החוף, שרוב אוכלוסייתה מוסלמית סונית שאפעית.

החות'ים מפגינים כוח

אלא שמאז המהפכה בשנת 1962 נהרסו מוסדות אלה. האמאמים נדחקו, האליטה הדתית נדרסה, והזיידיה נתגלתה רופסת בפשרנותה. אשר על כן הגרעין השבטי של מצודת ההר איבד את ההגמוניה שלו, הושפל והורד לשוליים. תנועת החות'ים שקמה לפני כשלושים שנה פעלה להחזרת עטרת ההר ליושנה. מעבר לגיוס כוחני של לוחמי ההר, עיקר פעולתה היה לנטוש את השיעה הפרגמטית הישנה תוצרת תימן, ולאמץ שיעה ייחודית להם, מושפעת יותר מזו של האיראנים וחיזבאללה. הם אימצו פרשנות שיעית קלאסית (את'נא-עשריה) שבבסיסה תודעת קורבנות, נקמנות, ושנאת האחר באשר הוא במיוחד ישראל והיהודים. משולבת במהפכה זאת הייתה עזיבת מצודת ההר וחבירה תוקפנית למרחב הים האדום. אומנם החות'ים עדיין קוראים לעצמם זיידים, אבל בפועל שינו את תימן ואת זהותה העתיקה והמיוחדת. אם ייכשלו - גורלם קשור לגורל הציר השיעי כולו. אפשר שתימן תחזור למצודת ההר שלה, ותניח לנו ולשאר האזור. ואפשר שלא.

הדרך ל-7 באוקטובר 2023: מבט מבחוץ - הגלוי, ומבט מבפנים - הנסתר, מסמכי שלל

שלמה מופז

תוכנית חמאס להכרעת/השמדת ישראל התגבשה בעשור שלפני ה-7 באוקטובר. בחמאס התפתחה, בהובלת סינוואר ובכירי התנועה, תחושת מסוגלות בהתמודדות מול ישראל, מניצחון באי-הפסד לתפיסה של ניצחון באמצעות הכרעה וכיבוש שטח. בכירי התנועה הצהירו בגלוי בכלי תקשורת על הכוונות של חמאס , ולהתבטאויות היו גם מהלכים גלויים שנצפו בשטח. הצהרות חמאס בנוגע לחולשת ישראל והיכולת להתמודד מולה, נתפסו בישראל בדרך כלל כדברי רהב שנועדו לצורך עידוד עצמי והפגנת עוצמה חסרת כיסוי כלפי חוץ.

הנוח'בות על הגדרות

מסמכי שלל שנתפסו ברצועת עזה במהלך מלחמת "חרבות ברזל" אימתו ושפכו אור נוסף ומפורט על התפיסה האסטרטגית של חמאס שהתגבשה לפני ה-7 באוקטובר, בדגש על מסמכים מקוריים ואיגרות בין ראשי התנועה ובינם לבין בכירים מאיראן. המידע המשולב מצביע על תהליך תכנון מדוקדק של מתקפת ה-7 באוקטובר, שקרם עור וגידים לתוכנית מעשית כשנתיים שלוש לפני המלחמה. חלק מתהליך התכנון כלל הכרה ולימוד האסטרטגיה של ישראל מול חמאס. אחת הדוגמאות הבולטות היא מבצע "שומר החומות" שנתפס בישראל כהצלחה מול חמאס, בעוד שבחמאס הוא נתפס כניצחון מובהק וכהוכחה ליכולת התנועה להתמודד בהצלחה מול ישראל.

מכלל המידע עולה שחלק מהכשל המודיעיני של ישראל מול חמאס לא נבע ממחסור במידע, אלא בעיקר בפער בהבנה של חמאס בדגש על הרמה האסטרטגית. כמו כן, ניתן להגיע למסקנה שמידע גלוי על האויב מאפשר להבין את המדיניות ואת האסטרטגיה שלו ברמת סמך גבוהה.

נשים עם קנה, בנות בצריח

טל שניידר

במשך שנים צעירות ישראליות שביקשו לשרת כלוחמות בצה"ל, נאלצו להילחם תחילה בזירה אחרת: בתי המשפט.

הקרב על הזכות להילחם החל הרבה לפני המפגש עם האויב. מאז בג"ץ אליס מילר השתנה צה"ל בהדרגה, והחל לפתוח עוד ועוד שערים בפני נשים המבקשות להגיע ללחימה. אך רק ב-7 באוקטובר הגיע רגע ההכרעה: ביום הקרבות הכאוטי ההוא קפצו לוחמות רבות אל האש, והפכו בן רגע מחריגות למרכיב בלתי נפרד משדה הקרב.

במשך שנים הגדיר הצבא את מקומן של לוחמות בעיקר במשימות הגנת גבולות. המלחמה טרפה גם את ההנחה הזאת. נשים חצו קווי אויב, נכנסו לקרבות, פיקדו, חילצו והצילו חיים.

לוחמות (צילום: דו"צ)

כעת ניצב צה"ל מול מציאות חדשה: טנקיסטיות שהגנו על הגבול דורשות להשתלב בחיל השריון עצמו, ונשים צעירות נוספות מבקשות שוויון מלא גם ביחידות המתמרנות.

הצבא מתקדם בכיוון הזה בקצב זהיר ואיטי, לעיתים תחת לחצים פוליטיים, חברתיים ודתיים כבדים. אך המציאות בשטח כבר השתנתה.

ההרצאה של טל שניידר ניתנה לקראת פרסום ספרה "היא לחמה בשדות" (שם זמני), שעתיד לראות אור בהוצאת ידיעות ספרים בשנת 2026.

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 | דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

ועדת החקירה קבעה: אסון צור הראשון (1982) הוא פיגוע התאבדות ולא תאונה

אמיר אבולעפיה

ביוני 2023, הוקמה ועדת החקירה המשלימה בראשות אלוף (מיל') אמיר אבולעפיה, בשיתוף עם השב"כ והמשטרה. היא קבעה שנה מאוחר יותר כי בניין הממשל בצור, בתאריך 11 בנובמבר 1982, בו נהרגו 76 אנשי כוחות הביטחון (מג"ב, צה"ל ושב"כ) וכן 15 עצירים לבנונים ששהו במבנה, קרס כתוצאה מפעולה חבלנית עוינת שבוצעה על ידי מחבל מתאבד, אשר עשה שימוש ברכב תופת, ולמעשה היה זה פיגוע ההתאבדות הראשון כנגד כוחות צה"ל. הוועדה הציגה את מסקנותיה לרמטכ"ל, לראש השב"כ, למפכ"ל ולשר הביטחון, אשר התקבלו במלואן ואושרו.

"אסון צור הראשון" (צילום: דו"צ)

מייד לאחר האירוע, מונתה ועדת חקירה, בראשות האלוף (מיל') מאיר זורע ז"ל. במסקנותיה נקבע כי האסון התרחש כתוצאה מפיצוץ גז שדלף במבנה, ועל רקע חולשה של שלד המבנה. לאחר יותר מ-40 שנים לאסון, הקים ראש השב"כ, בתיאום עם הרמטכ"ל והמפכ"ל צוות בדיקה בין-ארגוני, על מנת לבחון האם יש במידע שהצטבר, מאז התמוטט המבנה, כדי להצביע על צורך לבחון פעם נוספת את מסקנות ועדת זורע. צוות הבדיקה מצא כי קיים מידע מחדש המצדיק עריכת בחינה נוספת.

במסגרת עבודת הוועדה פעלו שלושה צוותים מקצועיים: בתחום ההנדסה והחבלה; בתחום איתור הנעדרים; ובתחום המודיעין. הצוותים הסתמכו הן על הנתונים שנאספו בעבר, והן על מידע חדש, ותוך שימוש בכלים מקצועיים עדכניים ומתקדמים. מסקנות הוועדה נתמכו, בין היתר, במכון הלאומי לרפואה משפטית.

מצירוף העדויות, המידע הגלוי והחשאי, וכן הממצאים בזירה, קבעה הוועדה, כי בסבירות גבוהה, בבוקר ה- 11 בנובמבר 1982, נהג מחבל מתאבד במכונית תופת מסוג פז'ו 504 בכביש צידון-צור, לכיוון דרום. עם הגעת המכונית אל מול פתח הבניין, פנתה המכונית לכיוון הבניין ונכנסה לתוכו דרך פתח הכניסה הראשי, עד להגעה למרכז הבניין - שם התפוצצה. המטען שהתפוצץ היה במשקל 50 ק"ג לפחות, וככל הנראה כלל חומרי בעירה נוספים, לרבות מכלי גז. כתוצאה מהפיצוץ נפגעו לפחות ארבעה עמודים בקומת הקרקע, באופן שהוביל ל'התמוטטות בשרשרת' של המבנה כולו. התמוטטות המבנה גרמה למותם ופציעתם של אנשי כוחות הביטחון ששהו בבניין ובסביבתו, וכן למות עצירים לבנוניים שהוחזקו בקומות העליונות. הפיגוע בוצע בידי מחבל מתאבד שנשלח על-ידי גורמים שיעים.

הוועדה המליצה, כי מעתה ואילך, תתייחס מדינת ישראל לאירוע טראגי זה כאל אירוע פעילות חבלנית עוינת. הוועדה ציינה לחיוב את חקירת מצ"ח, אשר בחקירתה העלתה לראשונה ספק באשר לנסיבות התמוטטות המבנה. מנגד על אף המידע שנאסף לאחר האסון, שיכול היה לכוון לכך כי התמוטטות המבנה הייתה תוצאה של פיגוע חבלני, במתווה שלא היה מוכר קודם - הדבר לא הוביל, ככל הידוע, לביצוע פעולות על-ידי גורמי המודיעין (אמ"ן ושב"כ) והגורמים המבצעיים (אג"ם ופצ"ן).

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

מזמין אותך להצטרף!

» המל"מ הוא בית לבוגרי קהילת המודיעין - משרתים וותיקים, ולמשפחות השכולות » המל"מ עוסק בהנצחת חללי קהילת המודיעין, והנחלת מורשת העבר וההווה » במל"מ פעילות עשירה ומגוונת בתחומי מודיעין וביטחון לאומי » במל"מ פועלים מכוני מחקר יחודיים: מרכז המידע למודיעין וטרור ומכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין.

בואו להצטרף ולהשפיע!

מייל להצטרפות: mlm@intelligence.org.il (השנה הראשונה ללא עלות)

נשמח לראותכם,
תא"ל (מיל') יובל חלמיש, מנכ"ל המל"מ

קול קורא

גיליון חדש ל'מבט מלמ'

מערכת "מבט מל"מ" החלה בהכנות לגיבוש והוצאת גיליון 103.

הציבור מוזמן לתרום מפרי מקלדתו מאמר, כתבה, שיר, ציור, איור או קריקטורה. מועד אחרון להגשת חומרים למזכירות המל"מ, **עד 15 במאי.**

בימת מודיעין - "לבנון- לאן?"

אמנון סופרין

בימת מודיעין מס' 36, והשלישית לשנת 2025 התקיימה ב-26 בדצמבר 2025 והתמקדה בנושא : "לבנון - לאן?" מוביל ומנחה "בימת מודיעין" מראשיתה הוא תא"ל (מיל') ד"ר אמנון סופרין.

פרשיית מודיעין: הקשרים עם הנוצרים בדרום לבנון ובצפונה

יאיר רביד (רביץ)

כמו בכל פתיחה של "בימת מודיעין" הוצגה פרשיית מודיעין והפעם ע"י סא"ל (בדימוס) **יאיר רביד (רביץ)**, שהיה מפקד מרחב צפון ביחידה 504. רביד סקר את הקשרים עם הנוצרים בדרום לבנון ובצפונה מראשיתם. ב-10 במרץ 2026 מלאו 50 שנה ליום שבו החל הקשר הראשון. באותם ימים, מלחמת האזרחים בלבנון שפרצה ב-1975 הייתה בעיצומה. בתחילת שנת 1976 התגלו סימנים ראשונים שצבא לבנון עומד להתפרק. החשש גבר כאשר קצין מוסלמי לבנוני הקים בנפרד צבא אליו הצטרפו קצינים וחיילים מוסלמים, ופעל לצידם של ארגוני המחבלים הפלסטינים. בנוסף, עם התפרקות צל"ב, הוסרה ההגנה מעל כפרי הנוצרים בדרום לבנון.

הרמטכ"ל רפול ובשיר ג'מייל, 1982 (צילום: דו"צ)

אירועים אלה העלו חשש כי התפרקות צבא לבנון תנוצל ע"י המחבלים וארגוני השמאל לביצוע טבח בתושבי הכפרים הנוצרים. בנוסף היה קיים החשש כי התפרקות הצבא תגרום למחבלים ולכוחות צבא סוריה לתפוס את בסיסי צל"ב, ולהיערך על גבולנו. החששות האלה הובאו על ידי רביד במכתב למפקדו **יגאל סימון** שהעבירו לראש אמ"ן **שלמה גזית**. הוצע גם לצייד את כפרי הנוצרים בנשק ובתחמושת, כדי שיוכלו להגן על עצמם, כך גם לנוצרים אשר נלחמו נגד הפלסטינים בביירות ובצפון לבנון. את הקשרים בביירות היה ניתן לנצל כבטן רכה לחדירה מודיעינית לסוריה.

ב-10 במרץ 1976 מצא סיור בוקר של צה"ל על דרך המערכת מול מטעי מטולה, מכתב עליו היו חתומים אנשי צבא לבנונים מהכפר הנוצרי קליעה. במכתב ביקשו לפגוש אותנו עם חשכה באותו מקום. בפגישה שנערכה כבקשתם, הביעו חששם מפני טבח שיבצעו בהם הפלסטינים. לאחר קבלת אישור מאלוף הפיקוד **רפול**, נמסרו להם מכשיר אלחוט ומפות. בהדרגה הורחבו הקשרים לכפרים נוצריים נוספים בדרום לבנון, וכן עם הדרוזים בעיירה חאצביא. בהמשך נרקמו קשרים עם אנשי ימין שיעים שכמו חבריהם הנוצרים והדרוזים קיבלו מאתנו סיוע רפואי, מזון, דלק ונשק. ליחידה 504 היו קשרים היסטוריים עם "מפלגת האחראר" של **כמיל שמעון**. אכן מתחילת מלחמת האזרחים נשלחו ע"י היחידה, בטיפול ובאחריות מפקדת היחידה, משלוחי נשק ותחמושת, בעיקר דרך הים. מסרים נשלחו למפקד הפלנגות **בשיר ג'מייל** נענו בחיוב, והוא הוזמן להיפגש וליצור שיתוף פעולה. משלחת מטעם הפלנגות הגיעה ביאכטה מביירות. המשלחת נפגשה עם שר הביטחון דאז מר **שמעון פרס** ז"ל. בפגישות עם מר פרס העלו בקשות לסיוע של מדינת ישראל בנשק וציוד צבאי. פרס נענה בחיוב לבקשתם. בשלב זה התקבלה החלטה להעביר את הקשר עם משלחת הפלנגות, לטיפול המוסד. להערכת רביד כישלון מהלכי מדינת ישראל בכל הקשור במה שכונה "השקיעה בבוץ הלבנוני", נבע בעיקר מחוסר הבנה מעמיקה מספיק של לבנון, אופי תושביה ותרבותם. במזרח התיכון מדברים "ערבית" ולא כל שפה אחרת.

תמונת המצב ומשמעויותיה - שיח מומחים

בפתח הפאנל שהנחה בנושא הזירה "לבנון לאן?" הציג **אמנון סופרין** סקירה קצרה ובה הוצגו ההתפתחויות הרלוונטיות נכון לסוף דצמבר 2025.

הסכם הפסקת האש בין ישראל ללבנון נכנס לתוקף ב-27 בנובמבר 2024, לאחר פגיעה ישראלית מתמשכת במשגרים, בתשתיות, ובחיסול בכירים בארגון - ההנהגה הבכירה בראשה נצראללה, וההנהגה הצבאית הבכירה. בעקבות זאת, "מועצת השורא" של חיזבאללה בתיאום עם איראן בחרה בנעים קאסם כמחליף לנצראללה. הפרלמנט בתמיכת ארה"ב, סעודיה וצרפת, בחר במפקד צבא לבנון, ג'וזף עאון, כנשיא לבנון. הוא הצהיר כי זכותה של מדינת לבנון לקבל מונופול על הנשק, וכי צבא לבנון הוא "המוסד שעל כתפיו בנויה האומה". מאז תחילת כהונת ממשל טראמפ, הגביר הממשל את הלחץ על ההנהגה הלבנונית לממש את ההבטחה למונופול נשק על ידי הממשלה, אולם יישום הבטחה זו נתקל בקשיים משמעותיים. למרות שחיזבאללה נקלע למשבר קשה הוא המשיך להחזיק בידיו כמות גדולה יחסית של טילים, רקטות ומל"טים תוקפים שהיו מרוכזים

המשך בעמוד 9

המשך מעמוד 8

בימת מודיעין

בעיקר בביירות ובצפון בקעת הלבנון, והוא פעל במהירות כדי לחדש את יכולותיו בסיוע איראן.

הממשל האמריקאי וממשלת צרפת הפעילו אמנם לחץ כבד על ממשלת לבנון ועל נשיאה לפעול לפירוק חיזבאללה מנשקו , תוך "איום" כי ישראל תיזום פעולה רחבה אם הממשל הלבנוני לא יממש זאת. אולם, למרות הצהרות ממשלת לבנון בדבר "מונופול הנשק", ולמרות הצהרות צבא לבנון על הצלחותיו בפירוק הנשק בדרום לבנון, נראה כי יכולתו של הצבא, לצד עוצמת "המוטיבציה" הנמוכה שלו לפעול לשם כך, לא קדמו את פירוק מערכות הנשק המרכזיות של החיזבאללה.

כדי לדון במצב בלבנון, בהשלכותיו האפשריות ומה צריכה להיות עמדתה של ממשלת ישראל - כינסנו פאנל בהשתתפות האלוף (מיל') **עמיקם נורקין**, אשר שמש במגוון תפקידי פיקוד בחיל האוויר וכמפקד חיל האוויר בשנים 2017-2022, וסא"ל (מיל') **שרית זהבי**, מייסדת ונשיאת מרכז עלמא לחינוך ולמחקר אודות אתגרי הביטחון של ישראל בצפון.

נורקין וזהבי טענו כי חיזבאללה חלש כיום, ביחס למצבו לפני ספטמבר 2024, שכן צמרת הארגון חוסלה, יחד עם כלל המפקדים הצבאיים והבכירים, שהיו בעלי ניסיון מבצעי רב. בנוסף, חלק גדול מיכולות השיגור של הארגון נפגע בתקיפות ויכולת הפעולה שלו הצטמצמה, אך לא הושמדה. חיזבאללה נסוג לאזור שמצפון לנהר הליטאני, ובכך אחרי שנים רבות התממשה החלטתה של מועצת הביטחון של האו"ם, 1701 משנת 2006, שקראה להיערכות הארגון מצפון לליטאני.

צה"ל עוסק באופן מתמשך בפגיעה ביכולות השיקום של הארגון ובמניעת שיקום תשתיותיו ונוכחותו באזור שמדרום לליטאני. נורקין העיד שחיל האוויר (וכוחות היבשה) הכינו את המערכה בלבנון במשך כ-15 שנים, והתוצאות הטובות של הפעולה בלבנון (ספטמבר-נובמבר 2024) הן פועל יוצא של ההעמקה בתמונת המודיעין והמטרות ובהכנה המעמיקה שבוצעה בחיל האוויר.

באשר ליכולת צבא לבנון לעמוד בהחלטת הממשלה הלבנונית ולפרוק את חיזבאללה מנשקו, זהבי אינה מאמינה שצבא לבנון יכול (ורוצה) לעשות זאת. אף כי מפקד חזית הדרום בצבא דיווח כי סיימו "לנקות" את השטח שמדרום לנהר הליטאני מנשק ומתשתיות של חיזבאללה, האמת שונה. יש עדיין לא מעט תשתיות שטרם טופלו על ידי הצבא הלבנוני.

מימין: סופרין זהבי ונורקין

סופרין האיר את הקשיים של חיזבאללה להצטייד ולבנות מחדש יכולות, גם בשל העובדה שהזירה הסורית אינה מאפשרת עוד העברת נשק מאיראן ללבנון דרך התווך הסורי אחרי נפילת משטר אסד. האיראנים עברו למתכונת של העברת הנשק בכלי רכב קטנים יותר, המכילים פחות מערכות. אולם, בצירי המבריחים שבין סוריה ללבנון, או במעברי הגבול הם נעים תוך שיחוד שומרי הגבול הסורים.

המשטר האיראני זוכה ל"כתף קרה" מצד הממשל הלבנוני הנוכחי, הקורא לו שלא להתערב בענייניה הפנימיים של לבנון, לרבות קולות של חברי פרלמנט הקוראים לממשלת לבנון לסגור את שגרירות איראן בלבנון ולגרש משטחה את השגריר האיראני.

באשר לדיונים "האזרחיים" המתקיימים בין נציגי ממשלות ישראל ולבנון, זהבי רואה בכך סימן חיובי, אך ברור שעל מנת להתקדם להסדר בין שתי המדינות נדרש לדון גם בתביעות ממשלת לבנון לתיקוני גבול ("13 הנקודות" שבמחלוקת בין המדינות) ובהסדרי ביטחון נוספים, בהם כמובן יציאת כוחות צה"ל מחמשת המוצבים בהם מחזיקים כוחות צה"ל בשטח דרום לבנון.

באשר לשאלה כיצד על ישראל לפעול באם צבא לבנון לא יצליח בפירוק חיזבאללה מהנשק "הכבד" (משגרי רקטות וטילים, כטמ"מים תוקפים, טילי נ"ט ועוד), נורקין העריך שהמדיניות הישראלית צריכה להיות של המשך פגיעות ממוקדות בכל מערכות הנשק של חיזבאללה. לדבריו, אין לחיל האוויר כל מגבלה להמשיך לפעול במתכונת כזו למשך תקופה ארוכה מאוד. זהבי העריכה שצה"ל חייב לתכנן פעולה נרחבת בלבנון שמטרתה השמדת כלל היכולות ההתקפיות של חיזבאללה, כיוון שצבא לבנון לא יעמוד במשימה זו. עיתוי הפעולה ומתכונתה ייקבעו בהתאם לאילוצים האזוריים ולאילוצי המערכת הבינלאומית.

תומכות חיזבאללה בביירות (אלמדן, 4 בפברואר 2026)

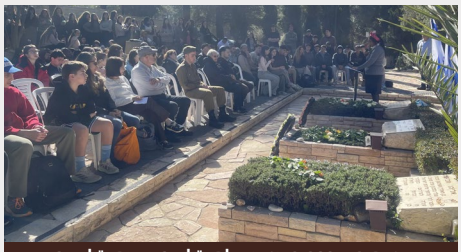

נשיא לבנון עם מזכ"ל האו"ם

מהמתרחש בקרן להנצחת "קדושי קהיר"

נחם אילן ואלה שושנה

האזכרה השנתית לקדושי קהיר

ביום שני, ח' בשבט תשפ"ו, 26 בינואר 2026, התקיימה במרומי בית הקברות הצבאי בהר הרצל האזכרה השנתית לסא"ל ד"ר **משה מרזוק** ולסא"ל **שמואל עזר**. הם נתלו בקהיר לפני 71 שנים בעקבות מבצע "סוזאנה" שהשתבש, וקרוי במילון הישראלי "העסק הביש" או "הפרשה". נכחו באזכרה כמאתיים צעירות וצעירים ממוסדות חינוך ברחבי הארץ.

טקס האזכרה השנתית לסא"ל מרזוק וסא"ל עזר

בשבועות שלפני האזכרה הרצה ראש הקרן, פרופ' **נחם אילן**, בפני התלמידים במוסדותיהם על הרקע להפעלת החוליות, על תוצאות ההפעלה הרשלנית והכושלת שלהן, ועל אישיותם של חללי הפרשה ושל אסיריה. כמדי שנה הנחתה את המעמד **נורית שפירו**, חברת הנהלת הקרן, וכדרכה עשתה זאת בנועם וברגישות. תא"ל (מיל') **יובל חלמיש**, מנכ"ל המל"מ, נשא דברים בפני המשתתפים, וייחד את דבריו בעיקר לבני הנוער. הוא הדגיש עד כמה ערכי צה"ל פיעמו בלב חברי החוליות בקהיר ובאלכסנדריה, וכיצד מימשו משה מרזוק ושמואל עזר בחייהם את תודעת האחריות היתרה שלהם כמפקדים. **גליה קורן**, אחייניתו של שמואל עזר, קראה מקאמה מרגשת פרי עטה, ובה תיארה מחוויותיה כבת למשפחה שכולה.

בתום הטקס הרשמי התפתחו קבוצות שיח ספונטניות בין הצעירים לבין בני המשפחות וחברי הנהלת הקרן להנצחת קדושי קהיר, ובהן ליבנו שאלות נוקבות שהאירוע עורר אצלם. התרגשות מיוחדת עוררה **נעמה**, נינתה של **מרסל ניניו-בוגר**, החברה היחידה ברשת. נעמה הגיעה לאזכרה עם בני כיתתה מחטיבת הביניים ברלב בכפר סבא, ושיתפה את הנוכחים בחוויותיה כנינה של אישה אצילת נפש.

עשינו עסק: "העסק הביש" כאירוע דגל בלמידה ובהכשרה בתחום המודיעין (זומל"מ)

כדרכו מדי שנה בשנים האחרונות ייחד המל"מ גם השנה את המפגש השבועי שלו בזומל"מ בשתוף מ.ת.ג סמוך ליום השנה לתלייתם של עזר ומרזוק לליבון אחד ההיבטים הקשורים לפרשה כאובה זו.

השנה שינינו מעט מן המתכונת המקובלת, ובמקום הרצאה קיימנו תלת-שיח שבו נטלו חלק שלושה: פרופ' **נחם אילן**, ראש הקרן, שפתח בקצרה את המפגש.

מן העיתונות הערבית

סא"ל (מיל') **שרון מאיו**, שפיקד בעבר על קורס קמ"נים, הסביר מדוע התעקש לשבץ הרצאה על "העסק הביש" בתוכנית ההכשרה של הצוערים. שיקוליו היו הערכים שהניעו את הצעירים במצרים מצד אחד, ומצד אחר החובה לתחקר באומץ וביושר כישלונות, ללמוד מהם ולהימנע מטעויות כאלה בעתיד.

הדובר השלישי היה ד"ר **נתנאל פלמר** מאוניברסיטת בר-אילן, העומד בראש תוכנית ללימודי מודיעין. פלמר משלב בהוראה באקדמיה הרצאה על "העסק הביש" כדוגמה קלסית לאתגרים המהותיים בהפעלת מקורות אנוש.

בהמשך התפתח דיון תוסס בהשתתפות הצופים והמאזינים. ראש אמ"ן לשעבר וראש המל"ם כיום, אהרן זאבי פרקש, שיתף בחלק מלקחיו כראש אמ"ן באשר לשימוש ביומינט ובהטמעת תחקירי עומק ואירועים מכוננים בהתפתחות המודיעין בקרב פקודיו.

יום עיון על פרשת "העסק הביש" ויהודי מצרים

ביום חמישי, ב' באדר תשפ"ו, 19 בפברואר 2026, קיימה הקרן להנצחת קדושי קהיר יום עיון בשיתוף מרכז דהאן באוניברסיטת בר־אילן על פרשת "העסק הביש" ויהודי מצרים. האולם היה מלא עד אפס מקום, המשתתפים נטלו בו חלק פעיל, וציינו בסופו כי היה מרתק, מעמיק ומעשיר.

פרופ' **נַחֶם אילן**, ראש הקרן, פתח בהרצאה שבה שרטט את תווי הפנים הייחודיים של הקהילה היהודית במצרים במאה העשרים - קהילת מהגרים משכילה, מעורבת במרחב התרבותי, הלאומי והכלכלי, שהיו בה שורשים קראיים קדומים. ההרצאה שימשה רקע חיוני להכרת קרקע גידולם של גיבורי הפרשה.

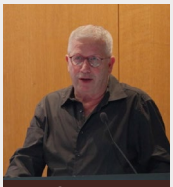
המשך בעמוד 11

המשך מעמוד 10

מהמתרחש בקרן להנצחת "קדושי קהיר"

נצ"ם (גימ') **אלה שושנה**, מנהלת הקרן, הציגה בהרצאתה "אידאלים, ערכים ואחריות אישית - 71 שנים לפרשת 'העסק הביש'" את עיקרי הפרשה - עולמם הערכי של אנשי הרשת לצד האחריות האישית שנשאו גם כאשר נותרו לבדם במערכה.

ד"ר **גדי ורשה** מאוניברסיטת חיפה בחן את הפרשה מן הזווית המודיעינית והמקצועית בהרצאתו על אתגרים בהפעלת מקורות מודיעין אנושיים. בין היתר עמד על הפער בין העקרונות הנדרשים בהפעלה מקצועית מסוג זה לבין האופן שבו הופעלו אנשי הרשת בפועל, שהיה רשלני, לא מקצועי ומופקר.

נחם אילן

הגב' **טלי שקד** חתמה את האירוע בהרצאה על "אומנות כמשאב נפשי". היא ניתחה אחדים מרישומיו של **מאיר זפרן**, מנידוני הפרשה, שבהם תיאר את ימי המעצר, המשפט, החקירות הקשות והחיים בכלא. הגב' שקד הדגישה כיצד היצירה שימשה עבורו עוגן נפשי וכלי הישרדותי במציאות כמעט בלתי אנושית.

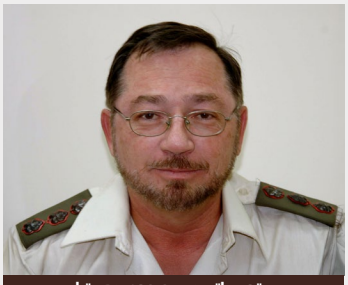

ההרצאות פרשו לפני הקהל תמונה רב-ממדית: קהילה, אידיאולוגיה, כשל מודיעיני, ועמידה אנושית מעוררת השראה – סיפור שהוא היסטוריה לאומית וטרגדיות אישיות.

הקרן להנצחת ד"ר אל"מ יעקב ברנדיס ז"ל

פסח מלובני

הכנס השנתי של הקרן במל"מ

ד"ר אל"מ יעקב ברנדיס ז"ל

ביום 14 בינואר 2026 נערך במל"מ, זו השנה העשירית, אירוע חלוקת מלגות לסטודנטים מצטיינים, ששירתו בקהילת המודיעין בצה"ל. זאת מטעם הקרן להנצחת ד"ר אל"מ יעקב ברנדיס, שנפטר בינואר 2016 בהיותו בן 65.

הקרן הוקמה במל"מ ע"י המשפחה, ובראשה עומד תא"ל (מיל') **יוסי קופרווסר**, וחברים בה רעייתו של יעקב, ד"ר **רחל ברנדיס**, **שמעון רומח**, לשעבר בכיר בשב"כ, ונציב כבאות והצלה, ד"ר **יעקב עשני** והחתום מעלה.

ברנדיס שירת את מרבית שירותו בצה"ל בזירה הטכנית/טכנולוגית בחטיבת המחקר באמ"ן, ועסק בעיקר באיום הנשק הכימי ובפיתוחו במדינות האזור (בעיקר בעיראק ובסוריה). ברנדיס סיים את שירותו בצה"ל כראש הזירה, ולאחר מכן עבד במשרד הביטחון.

האירוע נפתח בדברים שנשא ראש הזירה הטכנולוגית, אל"מ ע.', שהתייחס למורשת של ברנדיס לעבודת הזירה ותרומתה במלחמה הנוכחית, בדגש על המלחמה נגד איראן (מבצע "עם כלביא").

אחריו נשאה דברים רעייתו של ברנדיס, רחל, שהציגה את תולדות חייו ופעילותו בתחומים שונים, ובכלל זה בתחומים המקצועיים, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בדברים שאמרו עליו מפקדיו דאז, אלוף (מיל) **יעקב עמידרור**, ואלוף (מיל) **עמוס גלעד**, ששימשו באותה תקופה כראשי חטיבת המחקר באמ"ן.

הוצג גם סרטון קצר, בו סיפר ברנדיס על עצמו ועל שירותו בזירה, ובמיוחד על פעילותו בתקופת מלחמת המפרץ הראשונה ב-1991, והוויכוח שהתעורר אז בצה"ל לגבי היכולת העיראקית בתחום הנשק הכימי. בוויכוח זה עמד ברנדיס על דעתו בנושא, למרות שספג ביקורת ואף האשמות אישיות בשל כך, עמדה שהוכחה בסופו של דבר כנכונה.

בחלק השני של הערב נערך טכס חלוקת המלגות, והפעם לשמונת הזוכות והזוכים המאושרים, שנבחרו מבין קרוב ל-130 מועמדים - כולם מצטיינים וראויים. הזוכים שירתו ביחידות שונות של החיל. אחת הזוכות נשאה דברים בשם כולם, וציינה את חשיבות המורשת שהותיר ברנדיס אחריו, ואת התרומה הרבה של המלגה להמשך לימודיהם.

את הערב חתמה הרצאת אורח של ד"ר אל"מ (מיל') **מיכאל מילשטיין** ממרכז דיין באוניברסיטת ת"א בנושא: ישראל והמזה"ת בעקבות המלחמה - ניתוח אסטרטגי ומבט קדימה. תודה מיוחדת מגיעה למילשטיין על החלטתו להשתמש בדמי המרצה כדי לסייע במימון אחת המלגות שהעניקה הקרן השנה, וכך התאפשר להגדיל את מספר הזוכים במלגה לשמונה.

הקהל שנכח באירוע כלל את בני משפחתו של ברנדיס, ידידיו ומכיריו בעבר ומהשירות, וכן הזוכים ובני משפחותיהם.

את האירוע הנחתה כבפעמים הקודמות סא"ל (מיל') **אסנת ניר**, ששרתה לצידו של ברנדיס בזירה הטכנולוגית. האירוע לווה בקטעי שירה יפים מפי הזמרת **מורן מייזלס**.

עמותת בוגרי יחידה 504 - מודיעין 10

גדי זהר

הענקת מלגות לבוגרי היחידה

בטקס שנערך בקריה האקדמית אונו הוענקו מלגות ללימודים אקדמאים לתשעה מבוגרי היחידה שנבחרו מבין יותר משבעים בקשות. הטקס הוקדש לרחביה ורדי, מפקדה הרביעי של יחידה 504, והשתתפו בו משפחות הזוכים והנהלת העמותה.

טקס הענקת מלגות
עמותת בוגרים 504 מודיעין 10
לזכרו של רחביה ורדי ז"ל
מפקד היחידה בשנים 1952-1957

את הזוכים בירכו מפקד היחידה, יו"ר העמותה וסמנכ"ל הקריה האקדמית אונו המארחת. כן השתתפו רמ"ט היחידה ונציגות בכירה מהסגל הבכיר שלה.

קרן המלגות הוקמה ע"י העמותה מתרומות של בוגרי היחידה וידידי העמותה, והיא הקרן הרביעית שהקימה העמותה לעידוד לימודים לבוגרי היחידה. הטקס נערך בחסות הקריה האקדמית אונו שאף תרמה מלגה נוספת לאחת מהמלגאיות אשר נרשמה ללימודים בקריה, וכן מעניקה הטבות לבוגרי היחידה שלומדים בקריה.

בימים אלה העמותה בוחרת את המועמדים למלגות של קרן פפו וקרן מרוז שיחולקו בחודשים הקרובים.

העמותה מתחדשת

עמותת בוגרי יחידה 504 - מודיעין 10 ממשיכה בתהליך השינוי שהחל לפני כשנתיים כאשר פתחה את שעריה לכל בוגרי היחידה ושינתה את התקנון שלה. לאחרונה נבחר ועד מנהל חדש ומגוון, נכנס לתפקידו מנכ"ל חדש ובעיקר מתגברת מעורבות הדורות הצעירים בעמותה. העמותה מסכמת שנים של מעורבות עמוקה עם היחידה במהלך שנות המלחמה, שבהן היא תמכה רבות בחיילי המילואים ובני המשפחה.

הוועד המנהל החדש אישר בישיבתו בחודש שעבר תוכנית אסטרטגית וארגונית. זו מכילה חזון מעודכן, יעדים, משימות ותוכנית עבודה לשנה זו ועקרונות לשנים הבאות, לצד המשך העשייה הרבה של העמותה בתחום המורשת, הנצחת חללי היחידה והנחלת ערכי העמותה ומורשתה לציבור הרחב ובעיקר לבני הנוער. האתגר העיקרי שלה הוא: "להיות קהילה אזרחית פעילה ומשמעותית לבוגרי היחידה מכל המערכים והדרגות, המעניקה לחברה תחושת שייכות, מענה ייחודי ומדויק וערך ממשי בצמתים רלוונטיים בחייהם האזרחיים."

פעילות עמותת בוגרי 8200 (ש.מ.2)

מאיה שלו ונעם שפירא

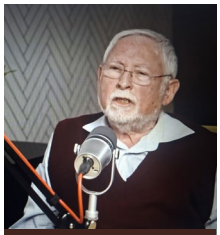
תוכנית 8200 לעסקים העלתה הילוך ומלווה כיום בקצב של כ-500 עסקים בשנה וכ-1,300 מנטורים מלאכים כולם בכירי המשק הישראלי. במהלך חודש פברואר סיימה התוכנית מחזור של 50 עסקים בגליל המזרחי והמערבי ועוד 12 במגזר הדרוזי. כמו כן סיימה מחזור רביעי של 30 עסקים בשדרות.

אנו זקוקים לכם ועכשיו עם המלחמה וקריסת העסקים, יותר מתמיד. אז אם אתם בדרג ניהול ביניים ובכיר, מומחים בתחומי: שיווק, פיתוח כספי, ניהול, שיווק דיגיטלי, אסטרטגיה, אוטומציות ובכלל יודעים לסייע לעסקים, בואו הצטרפו לצוותי המשימה שלנו. סיפוק מובטח! אנחנו גם מבטיחים שתכירו עוד המון אנשים נפלאים כמוכם.

להרשמה לחצו כאן

מורשת

נעם שפירא בראיון עם אמיר אורן

פעילות המורשת הצטמצמה בתקופה הנוכחית בשל המצב הביטחוני המתוח על רקע הפעילות סביב איראן. יחד עם זאת התקיימו מספר קטן של הרצאות בנושאי מורשת היחידה לקהלים אזרחיים המתעניינים בתחום המודיעין. כמו כן הופצו ביחידה ובעמותה מספר לקטי מורשת (מבצע "תופת", סיכום פעילות המורשת ב-2025 ודברים לזכרם של בוגרי היחידה שהלכו לעולמם בעת האחרונה).

העיתונאי אמיר אורן ראיין את ראש תחום המורשת בעמותה אל"מ (בדימוס) נעם שפירא. לצפייה, לחצו כאן.

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין

מודקאסט - סיכום ביניים והמלצות האזנה מרץ 2026

אלון ששון

בתום שש עונות, ולרגל העברת מקל בהנחיית מודקאסט - הפודקאסט בנושא מודיעין של המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין - מ**אלון ששון** ל**שירה ברביבאי שחם**, חשבנו שיהיה מעניין לחלוק כמה נתונים.

הקלטנו קרוב ל-50 פרקים במגוון רחב מאד של נושאים - מודיעין תחת אש, המודיעין ו-7 באוקטובר, מבצעי מודיעין, חדשנות בעשייה המודיעינית, ספרים מובילים בתחום ועוד. למרות שכל אחד מכם יכול להאזין לכולם, הפרק הכי מואזן שלנו עד היום הוא הפרק הראשון שעוסק בשאלה הפשוטה והמורכבת ביותר - מהו מודיעין? הוא חלק מעונת היסודות, שייעדנו מראש להיות משאב שניתן לחזור אליו בכל פעם, להאזין ולשמוע באותו טקסט דברים חדשים.

בפרקים השונים של מודקאסט התראיינו יוצאי קהילה מהעבר הקרוב והרחוק, מומחים מהאקדמיה ואנשי מעשה, שמודיעין עבורם הוא לא תחביב, אלא מקצוע, אומנות ותרבות. הטלטלה שאחזה בכולנו אחרי ה-7 באוקטובר ניכרת היטב בכל הפרקים שהוקלטו מאז אוקטובר 2023. הקולות עדין צלולים, אבל הכאב מחד גיסא והענווה מאידך גיסא ניכרים אצל כולם.

אנחנו ממליצים בהקשר זה לחזור גם לפרק המיוחד שהקלטנו עם **מייקל מורל**, מי שהיה ממלא מקום ראש ה-CIA, בו הוא סיפר על האופן שבו הוא רואה את הסכנה של הביטחון העצמי שאנשי מודיעין חוטאים בו לפעמים. "We are all Lake Wobegon", הוא אמר, כשהוא מתייחס לסדרת הטלוויזיה על העיירה הדמיונית שבה "כל הגברים חזקים, כל הנשים יפות וכל הילדים מעל הממוצע". לשמוע מחדש את הפרק גם היום מעורר השראה וצמרמורת גם יחד.

ולקינוח, זו הזדמנות לחשוף כמה סודות מאחורי הקלעים. הידעתם, למשל, שעבור חלק מהמרואיינים שלנו, ששתיקה הייתה עבורם ציווי מקצועי משך עשרות שנים, נדרש זמן ארוך יותר לשכנע אותם להשתתף בפרק מאשר להקליט את הפרק עצמו? הטיעון המשכנע ביותר, אגב, היה שזו הדרך להעביר לדור המקצועים הבא את הידע, התובנות וההמלצות שלהם.

האם שמתם לב שעונת ההפתעות והטיות החשיבה מתחילה, באופן מפתיע, בפרק 0 ולא בפרק 1? הסיבה לכך היא שגם אותנו הפתיעה המתקפה הישראלית המוצלחת על איראן במבצע "עם כלביא", ובעקבותיה הוספנו פרק מיוחד עם פרופסור **אורי בר-יוסף** על ההפתעה בצד האיראני. אתם מוזמנים להאזין לו גם עכשיו - הוא רלוונטי לא פחות כשאנחנו בעיצומו של מבצע "שאגת הארי".

כל הפרקים של "מודקאסט" זמינים באתר המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין ובספוטיפיי. תודה ובהצלחה לשירה.

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין בראשותו של תא"ל (מיל') יוסי קופרווסר ממשיך לייצר פעילות חדשנית, עשירה ומקצועית בתחומי עיסוקו. ב-5 במרץ 2026 פרסם המכון ניוזלטר עיתי בשיתוף עם חברת BDO, במהדורה חדשה.

ניתן להירשם לרשימת התפוצה של המכון לצורך קבלת עדכונים על פעילות המכון ותוצריו, באמצעות פנייה למייל: methodology.insight@gmail.com

למידע נוסף על פעילות המכון ותוצריו המחקריים היכנסו לאתר המכון: www.intelligence.org.il

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 | דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

כנס קמ"נים של אוגדה 98 לדורותיהם

יוסי בן ארי

ביום 23 בפברואר 2026 נערך במושב רנתיה כנס קמ"ני אוגדה 98 לדורותיהם. את הכנס אירגן הקמ"ן הנוכחי, סא"ל ש', ששוחרר ל"צורך מיוחד זה" על ידי מפקדו, למרות שהאוגדה תופסת בימים אלה קו ברצועת עזה ועכשיו עלתה ללחימה בלבנון. לאירוע המרגש התקבצו כעשרים קמ"נים שנעתרו בשמחה לקריאה, חלקם במחצית העשור התשיעי לחייהם, וחלקם צעירי המחלקה הנוכחית (היום כבר קוראים לגוף הסדיר הענק הזה "אגף"-לא כמו במטכ"ל, אך לא מאד רחוק מכך...). לאחר שעת מינגלינג התכנסנו לשמוע את קורות מודיעין האוגדה במלחמה "חרבות ברזל", מפי הקמ"ן ש', וי' מחליפו של א' שנפצע בתחילת הקרבות. הדברים המרתקים והמרשימים הושמעו בגילוי לב מלא, כולל דילמות בהם התחבטו, וסוגיות בהן אפשר היה אולי להחליט ולפעול אחרת.

לאחר מכן תיאטרון "פליי בק" השתמש בנציגים מהפורום בדרך משעשעת ומרגשת ל"זיכרון שעולה בי שוב"; המשכנו בארוחת ערב; והקינוח היה הרצאתו של שגיא פולקה, שכמדווח, "הפילה כרגיל את הפורום לקרשים". הקמ"ן המארח דאג לכל אחד לתשורות אישיות, שתשארנה מזכרת חמימה מערב שלא יישכח.

אמ"ן מחזק את הרצף שבין איסוף המידע הגלוי להעברתו למקבלי החלטות

מערכת את"צ, אגף המודיעין

לאחרונה הוקם מערך ייעודי שיחזק את היכולת של אמ"ן לעבד ולנתח מודיעין ממקורות גלויים (OSINT). במסגרתו פועלים אנשי מודיעין לצד מומחי מידע וטכנולוגיה על מנת לחזק את הרצף שבין איסוף המידע, ניתוחו והעברתו לגורמים המבצעיים ולמקבלי החלטות. המהלך בהובלת ראש אמ"ן, אלוף שלומי בינדר, מהווה חלק ממאמץ רחב יותר לשפר את יכולות ההתרעה והמודיעין של צה"ל. חיילי וחיילות המערך משלבים ניתוח מידע פומבי ממגוון פלטפורמות תקשורת ומדיה כמו רשתות חברתיות, טלגרם ותקשורת מסורתית כחלק מהשלמת תמונת המודיעין הכוללת. מדובר בחלק מתהליך רחב של יישום לקחי 7 באוקטובר והתאמת המודיעין למציאות שטף המידע במרחב הציבורי.

הכנס השנתי של עמותת "גחלת"
היחידה לאבטחת אישים ומשלחות בשב"כ

אבי גנות - יו"ר גחלת

עמותת "גחלת", יוצאי היחידה לאבטחת אישים ומשלחות בשב"כ, קיימה את הכנס השנתי בתחילת ינואר 2026 כמיטב המסורת מזה שנים במל"מ.

הכנס השנתי השנה הוקדש לזכרו של ניסן זיטמן ז"ל אשר נפטר בגיל 89. זיטמן היה אחד מעמודי היסוד של היחידה, ובין היתר זכה לעבוד עם דוד בן גוריון, ולהיות שותף לביטחון מדינת ישראל בתחומים שונים.

בכנס נכחו חברי העמותה לדורותיהם ובני ביתם.

במהלך הכנס זכינו למפגש חברים מעניין, לכיבוד מכובד, להאזין למפקדים ולחברים שסיפרו את סיפורם עם ניסן וכן הרצאת גורם ביטחוני בכיר ביותר. שוב הוכח שה-"גחלת" ממשיכה ובוערת בחברים.

כנס לקחי המלחמה של עמותת בוגרי מב"ל במל"מ

אפרים לפיד

עמותת בוגרי מב"ל - המכללה לביטחון לאומי - בראשותו של אלוף (מיל') **איל בן ראובן** ערכה ב-20 בינואר 2026 כנס סגור על לקחי המלחמה באודיטוריום של המל"מ בהשתתפות כ-150 חברים. הדובר המרכזי היה רא"ל **הרצי הלוי**, הרמטכ"ל לשעבר, שפירט בפתיחות רבה ובהצבעה על הישגים ותקלות את מהלכי המלחמה ומה שקדם לה.

דבריו היו עמוקים ומחדשים וזכו לשאלות ותגובות של החברים עד כי הוא נאות לקיים פורום מצומצם נוסף עם בוגרי מב"ל.

האלוף (מיל') **גיורא איילנד** והרמטכ"ל לשעבר (רא"ל) **גדי איזנקוט** שיתפו בתובנות שלהם על המלחמה.

סיכום הכנס נערך בשיטת אחד-על אחד: בוגר מב"ל, תא"ל (מיל') **אפרים לפיד**, עם שר הביטחון במלחמה **יואב גלנט**.

מרכז המידע למודיעין ולטרור ע"ש אלוף מאיר עמית ז"ל

אל"מ (מיל') שלמה מופז

- **מרכז המידע** פרסם בתקופה שבין 28.02.26-12.12.25, 54 מחקרים. 35 עיתיים, 13 ממוקדים ושלושה מחקרי עומק ותשתית.

המחקרים

מחקרים עיתיים:

- מבט לטרור ולסכסוך הישראלי-פלסטיני: 11 מחקרים.
- מבט לטרור; חזבאללה ולבנון: 11 מחקרים.
- מבט לאיראן ולציר השיעי: 11 מחקרים.
- מבט חודשי לטרור- חודש דצמבר 2025.
- מבט חודשי לטרור - חודש ינואר 2025.

מחקרים ממוקדים:

- פעילות איראן במזרח אפריקה: איום גובר על אינטרסים ישראליים ומערביים (14/12/2025).
- משנתו של ד"ר מחמוד אלזהאר - "המומחה לענייני יהודים" של חמאס (28/12/2025).
- ראיית חמאס את מדיניות "סבבי ההרתעה" של ישראל ברצועת עזה, כפי שעולה מתוך מסמך שלל (29/12/2025).
- תשתית ופוטנציאל האיומים על אינטרסים ישראליים ויהודיים באוסטרליה, על רקע הפיגוע בסידני (01/01/2026).
- פעילות גורמי הג'האד בסוריה תחת משטר אלשרע ופוטנציאל האיום על ישראל (08/01/2026).
- הודעת צבא לבנון על השלמת השלב הראשון בתוכנית פירוק נשק חזבאללה ועמדות גורמי הכוח במדינה (12/01/2025).
- פעילות חזבאללה בוונצואלה והשלכות הפעולה האמריקאית נגד הנשיא מדורו (15/01/2026).
- תנועת האחים המוסלמים בעקבות הכרזת ארה"ב על חלק מסניפיה כארגוני טרור (01/02/2026).
- איומי ארגוני 'ציר ההתנגדות' על רקע המתיחות בין ארה"ב ואיראן (04/02/2026).
- הסלמה במתיחות בין חזבאללה לממשל בלבנון (11/02/2026).
- מהלכי הארגון מחדש של הנהגת חזבאללה על רקע סיום תפקידו של ופיק צפא (15/02/2026).
- ההתעצמות המחודשת של חמאס לאחר הסכם הפסקת האש (18/02/2026).
- איראן ממשיכה במאמצים לעקוף את מנגנון הסנקציות באמצעות הברחות בלתי חוקיות של נפט (24/02/2026).

מחקרי עומק ותשתית:

- ועדת הטכנוקרטים לניהול רצועת עזה - קווים לדמותה (22/01/2026).
- הראייה הביקורתית של חמאס את הג'האד האסלאמי בפלסטין, כפי שעולה ממסמכי שלל (28/01/2026).
- האסטרטגיה של מערך התקשורת של חמאס, כפי שעולה ממסמכי שלל (22/02/2026).

ספרייה

סיכום חודשים דצמבר 2025 - פברואר 2026

- במהלך החודשים דצמבר 2025 - פברואר 2026 נעזרו בשירותי הספרייה מעל 330 קוראים.
- בקשות לחיפושי מידע לצרכים אקדמיים ומחקריים, פניות קוראים ועוד.
- נרכשו ספרים חדשים בנושאי הליבה של הספרייה והתקבלו מספר ספרים כתרומה ביניהם ספרו החדש של דוד חכם "מצרים ראשונה ולתמיד", וספרו של ד"ר ירון רן "מודיעין של איש אחד".
- קונסול מצרים התארח בספרייה, וקיבל הסבר על אוספי הספרייה, מחקרי מרכז המידע והמכון למתודולוגיה.
- טיוב שוטף של הנתונים לשיפור החיפוש בקטלוג הספרייה.
- לחיפוש בקטלוג הספרייה - לחצו כאן.

שניים מבין הספרים החדשים בספרייה

ארכיון

- ארכיון טקסט - נמשכים מיון וקטלוג מאגר קטעי עיתונות.
- מיון וקטלוג מאגר מסמכים לקטלוג.
- טיוב וקטלוג אירועים.
- ארכיון ויזואלי - טיפול במאגר סרטים כנסים ואירועים.
- מיון וקטלוג תמונות מכנסים ומאירועים.
- מיון וקטלוג מהדורות חצב.
- ארכיון שלל - קטלוג מסמכי שלל לאחר אינדקס.
- מיון ורישום סרטי תעמולה והסתה.

יום עיון של המל"מ לחברי קהילת המודיעין המשרתים והגימלאים

בנושא ההתרעה

יתקיים במל"מ ביום ב' - 27.4.2026
באודיטוריום ובאולם האור קולי במקביל
בין השעות 14:00-08:30

קהל המוזמנים: חברי המל"מ, גורמי אמ"ן והקהילה, העוסקים בתחום מחקר ההתרעה ואנשי ההדרכה בבה"ד 15.

השתתפות באירוע מותנית בהרשמה מוקדמת.
להרשמה לחץ כאן.

זומל"מ

SAVE THE DATE

אירועים במל"מ בזום

מגזין המודיעין של המרכז למורשת המודיעין בשיתוף מתג. מרכזת ומנחה: **יוכי ארליך**.

נא לעקוב אחר השינויים האפשריים בתוכנית:

- **יום ראשון 29.3.2026, שעה: 19:30-18:00**
  הנתיב הגרעיני מ"עם כלביא" ל"שאגת הארי" ולאן יוביל אחריו?
  מרצה: ד"ר **אלי לויטה**
  לשעבר המשנה למנכ"ל הוועדה לאנרגיה אטומית (מדיניות).

- **יום ראשון 5.4.2026, שעה 19:30-18:00**
  אירועים וסוגיות מרכזיות במרחב הימי במהלך המערכה של ארה"ב וישראל נגד איראן
  מרצים: פרופ' תא"ל (מיל') **שאול חורב**, ראש המרכז לחקר מדיניות ואסטרטגיה ימית, אוניברסיטת חיפה, ואל"מ (בדימוס) **שלמה גואטה**, בעבר רמ"ח מחקר של מודיעין חיל הים.

- **יום ראשון 12.4.2026, שעה 19:30-18:00**
  מה ניתן ללמוד מכישלון ההתרעה המודיעינית?
  מרצה: אלוף (בדימוס) פרופ' **עמוס גלעד**
  ראש המכון למדיניות ואסטרטגיה באוניברסיטת רייכמן. בעבר ראש האגף המדיני בטחוני במשרד הביטחון וראש חטיבת המחקר באמ"ן.

קישור להרצאות בשעה היעודה באתר מ.ת.ג, בתיבה המופיעה בדף האתר מצד שמאל "שידור חי"
https://bit.ly/3sTqOqL

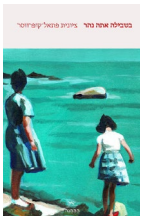
* התוכנית אינה סופית, יש לעקוב אחר עדכונים הנשלחים בעדכונים השבועיים ובאתר העמותה: www.intelligence.org.il

ברכות לספרים חדשים שעל המדף

- ל**אשר ססר** על ספרו "**ירדן : זהות והישרדות**" (הקיבוץ המאוחד, 2025). השקת ספרו של פרופ' ססר ממרכז דיין באוניברסיטת תל אביב התקיימה ב-22 בינואר 2026.

- ל**ציונית קופרווסר פתאל** על ספרה (השני) - "**בשבילה אתה נהר**". רומן היסטורי המלווה את קורותיה של משפחה יהודית מבגדאד מראשית המאה הקודמת בעיראק ועד שנות השבעים של המאה העשרים בישראל.

בספר בוחנת סא"ל (בדימוס) פתאל-קופרווסר שאלות של זהות ושייכות בצורה מרגשת ומעוררת מחשבה, ברומן שכל כולו אהבה וגעגוע.

- ל**יוחאי שקד** - השקת ספרו: "**הקדמנו אותם ביום התוכניות של מדינות ערב למלחמה בישראל ל-6 ביוני 1967**". ב-29 בדצמבר 2025 התקיים במלם אירוע לכבוד השקת ספרו של אל"מ (מיל') ד"ר יוחאי שקד. מנכ"ל המל"מ יובל חלמיש בירך בשם המל"מ, ובהמשך הרצו פרופ' יואב גלבר, האלוף (בדימוס) מתן וילנאי ובסיכום כותב הספר יוחאי שקד. עבודת המחקר של שקד מחזירה אותנו לתקופה שלפני מלחמת ששת הימים ביוני 1967. שקד הציג תזה שנאצר ומדינות ערב שסביבנו תכננו מתקפת פתע מול ישראל ללא ידיעת ישראל. הנחה: תא"ל (מיל') דודו צור.

תודותינו

לאמיר אבולעפיה, לנחם אילן, לחגי ארליך, ליוסי בן ארי, לאבי גנות, לשי הר-צבי, לגדי זהר, לאפרים לפיד, לשלמה מופז, לרונית מרזן, לאמנון סופרין, לדוד סימן טוב, לרקפת פאר, לפסח מלובני, ליוסי קופרווסר, ליאיר רביד, לאלה שושנה, למאיה שליו, לטל שניידר, לנעם שפירא, לאלון ששון ולכל אלה שסייעו בהכנת הגיליון.

רואים מל"מ

אגרת המידע של המרכז למורשת המודיעין המופצת באינטרנט.
נשמח לקבל מכם משוב: התייחסויות, תגובות ובקשות.

תודה, **יוכי ארליך**, עורכת "רואים מל"מ"
mlm@intelligence.org.il